BELİRSİZ ALACAK DAVASINDAN SONRA EK DAVA AÇILABİLİR Mİ?

Fatih KARAMERCAN*

Öz

İlk defa HMK m. 107 hükmü ile pozitif hukukumuza kazandırılan "belirsiz alacak davası" hem doktrin hem de uygulama anlamında beraberinde bazı tereddütleri de getirmiştir. Bu tereddütlerden birisi de belirsiz alacak davası açılmasından sonra ek dava açılıp açılamayacağı hususudur. Bu sebeple, çalışmamızın amacı, belirsiz alacak davası olarak açılmış bir dava hakkında ek dava açılıp açılamayacağının ortaya konulmasıdır. Bu bağlamda, belirsiz alacak davasının hukukî niteliği belirlenmiştir. Sonrasında, belirsiz alacak davası, kısmî dava ile karşılaştırılmıştır. Buna paralel olarak belirsiz alacak davası ile kısmî dava, dava konusu özelinde de bir karşılaştırmaya tabi tutulmuştur. Devamında da, bu konu ile ilgili verilmiş Bölge Adliye Mahkemesi Hukuk Dairesi Kararları ile birlikte Yargıtay Kararları sunulmuştur. En sonunda ise bu bilgiler ışığında, çalışmamız açısından vardığımız sonuç ile birlikte konuya ilişkin çözüm önerimiz belirtilmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Belirsiz alacak davası, kısmî dava, ek dava, derdestlik, kesin hüküm.*

COULD ADDITIONAL CLAIMS BE FILED AFTER UNQUANTIFIED DEBT CLAIM?

Abstract

"Unquantified debt claim" which has been initially brought in Turkish lex lata by Article 107 of Turkish Code of Civil Procedure has led to certain hesitation not only in legal doctrine but also in practice. One of these hesitations is whether additional claims can be filed after filing an unquantified debt claim. Therefore, the purpose of this study is to determine whether additional claims are able to be filed with regards to unquantified debt claim. In this regard, legal nature of

* Av.; İzmir Barosu; ORCID: 0000-0003-1135-8756; fatihkaramercan@gmail.com

Yayın Kuruluna Ulaştığı Tarih: 12.07.2021
Yayınlanmasının Uygun Görüldüğü Tarih: 15.01.2022

Bu makaleye atıf için; KARAMERCAN, Fatih, "Belirsiz Alacak Davasından Sonra Ek Dava Açılabilir mi?", **İMHFD**, Y. 2022, C. 7, S. 12, s. 83-107.

unquantified debt claim has been defined. Thereafter unquantified debt claim has been compared to partial claim. Concordantly unquantified debt claim and partial claim have been subjected to comparison specific to matter in dispute. Afterwards the judgments of Civil Chambers the Regional Courts of Justice and Judgments of High Court Appeal regarding this matter have been submitted. Lastly, in the view of such information the conclusion of the study and solution suggestion regarding this matter have been stated.

Keywords: *Unquantified debt claim, partial claim, additional claim, pendency, res judicata.*

GİRİŞ

01.10.2011 tarihinde yürürlüğe giren HMK'nın 107. maddesinin gerekçesinde de ifade edildiği üzere, belirsiz alacak davası, uygulamada kısmî davanın bazı dezavantajlı yönlerini bertaraf etmek için ihdas edilmiş olup İsviçre ve Alman hukuk sistemlerinde de kendisine yer bulmuştur. Çalışmamızda, belirsiz alacak davasının hukukî niteliği tespit edilerek, kısmî dava ile bir karşılaştırmaya tabi tutulmuştur. Bu karşılaştırma yapılırken çalışmanın odak noktasını oluşturan "ek dava" meselesinin çözümlenmesi için gayret edilmiştir. Bunun neticesinde uygulamada bu konuya ilişkin verilmiş kararlar irdelendikten sonra ortaya koyduğumuz çözüm önerimizi desteklemek adına 7251 sayılı ve 22.07.2020 tarihli HMK değişikliğine de değinilmiştir.

I. HUKUKÎ NİTELİĞİ

İlk defa HMK m. 107 hükmü ile pozitif hukukumuza kazandırılan "belirsiz alacak davası", İsviçre[1] ve Alman hukuk sistemlerinde "rakamlandırılmamış alacak davası *(unbezifferte Forderungsklage)*" olarak anılmaktadır[2]. Belirsiz alacak davası, davacının, alacağının tümünün hüküm altına alınması amacıyla açtığı bir davadır[3]. Zira, belirsiz alacak davası açan alacaklının da alacağının sadece bir kısmını değil tamamını talep ettiği (irade beyanın bu yönde olduğu) açıktır[4]. Bu açıdan bakıldığında talep sonucu, tam olarak ortaya konulursa, mahkemeden istenen hukukî koruma talebi de tam olarak ortaya konulmuş olur[5]. Aslında talep sonucunun belirsiz alacak davası bakımından tam olarak

[1] İsviçre Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 85. maddesinde de benzer bir düzenleme bulunmaktadır. Söz konusu maddenin kenar başlığı *"unbezifferte Forderungsklage"* yani rakam olarak belirlenmemiş alacak davasıdır. (SİMİL, Cemil, **Belirsiz Alacak Davası**, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2013, s. 27).

[2] AKİL, Cenk, **Kısmî Dava**, Yetkin Yayıncılık, Ankara, 2013, s. 270.

[3] PEKCANITEZ, Hakan, **Belirsiz Alacak Davası (HMK m. 107)**, Yetkin Yayıncılık, Ankara, 2011, s. 59; SİMİL, s. 23, 111, 299, 343; AKİL, s. 105; BAHADIR, Zeynep, **Medenî Usûl Hukukunda Kısmî Karar**, Yetkin Yayıncılık, Ankara, 2018, s. 155.

[4] BUDAK, Ali Cem, "Belirsiz Alacak Davası", **Bankacılar Dergisi**, C. 24, Özel Sayı, Y. 2013, s. 84.

[5] ERCAN ÖZLER, Meltem, **Medenî Usûl Hukuku'nda Dava Konusu**, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2019, s. 113.

belirlenmesi, dava konusunun ve bununla bağlantılı derdestlik, kesin hüküm, savunmanın genişletilmesi ve değiştirilmesi yasağı, hukukî yarar, görevli mahkeme, kanun yollarına başvuru ve hükmün icrası, harç ve yargılama giderleri, hüküm fıkrasının açık bir şekilde belirlenmesi, mahkemenin davacının talep sonucuyla bağlı olması ve talepten başkasına karar verememesi, davalının hukukî dinlenilme hakkını kullanabilmesi açısından son derece önemlidir[6]. Bu nedenle belirsiz alacak davasının hukukî niteliğinin ortaya konulması, çalışmanın anlaşılabilmesi ve şekillenebilmesi için zorunludur.

Doktrindeki bir görüşe[7] göre, belirsiz alacak davası, hukukî niteliği itibarı ile kısmî bir davadır.

Doktrindeki katıldığımız hâkim görüşe[8] göre ise belirsiz alacak davası, hukukî niteliği itibarı ile tam bir eda davasıdır.

Sonuç olarak, belirsiz alacak davası, davanın açıldığı anda talep edilecek alacağın miktarının veya değerinin, davacı tarafından rakamsal olarak belirlenmesinin beklenemeyeceği veya imkânsız olması durumlarında, davacıya talebinin miktarını veya değerini yargılama sırasında karşı tarafın veya üçüncü

---

[6] BÖRÜ, Levent, **Dava Konusunun Devri**, Yetkin Yayıncılık, Ankara, 2012, s. 213; ERCAN ÖZLER, s. 319.

[7] KURU, Baki/ AYDIN, Burak, **İstinaf Sistemine Göre Yazılmış Medenî Usul Hukuku**, 7251 sayılı Kanun Değişiklikleri İşlenmiş 4. Baskı, Yetkin Yayıncılık, Ankara, 2020, s. 154.

[8] PEKCANITEZ, s. 31; SİMİL, s. 23, 111, 299, 343; KİRAZ, Taylan Özgür, "Belirsiz Alacak Dâvası", **Çatı Dergisi**, S. 30, Y. 2012, s. 16; AKİL, s. 105; ASLAN, Kudret/ AKYOL ASLAN, Leyla/ KİRAZ, Taylan Özgür, "Koşulları Oluşmadan Açılan Belirsiz Alacak Davasında Mahkemece Verilecek Karar", **DEÜHFD**, C. 16, Özel Sayı (Prof. Dr. Hakan Pekcanıtez'e Armağan), Y. 2014, s. 998, 999; TANRIVER, Süha, **Medenî Usûl Hukuku**, C. I, Tümüyle Gözden Geçirilmiş, Yenilenmiş ve Genişletilmiş 3. Bası, Yetkin Yayıncılık, Ankara, 2020, s. 597; KARAASLAN, Varol, "Belirsiz Alacak Davası/Kısmi Dava - Bir Madalyonun İki Yüzü Mü?", **YÜHFD**, C. VIII, Özel Sayı (Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nin Kuruluşunun 20. Yılı Armağanı), Y. 2016, s. 214, 217; PEKCANITEZ, Hakan, **Pekcanıtez Usûl Medenî Usûl Hukuku**, 15. Bası, C. II, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2017, s. 1025; YILMAZ, Ejder, **Hukuk Muhakemeleri Kanunu Şerhi**, Genişletilmiş 4. Baskı, C. 2, Yetkin Yayıncılık, Ankara, 2021, s. 2378; BAHADIR, s. 153, 154; BUDAK, Ali Cem/ KARAASLAN, Varol, **Medenî Usul Hukuku**, Genişletilmiş ve Gözden Geçirilmiş 4. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2020, s. 148; ERCAN ÖZLER, s. 318; EROĞLU, Orhan, **Islah**, Güncelleştirilmiş ve Genişletilmiş 3. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2020, s. 228; DURAN, Osman, **Medeni Usul Hukukunda Taleple Bağlılık İlkesi**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2020, s. 116. Doktrinde İYİLİKLİ, belirsiz alacak davasının nitelik itibarı ile tespit davasından çok eda davasına yakın olduğu görüşündedir. (İYİLİKLİ, Ahmet Cahit, **Hukuk Yargılamasında Kesin Hüküm**, 2. Baskı, Yetkin Yayıncılık, Ankara, 2020, s. 604). İsviçre ve Alman hukukunda belirsiz alacak davası ile ilgili yazılan monografik eserlerde de, belirsiz alacak davası, eda davası olarak kabul edilmektedir. (BAUMANN WEY, Sabine, **Die unbezifferte Forderungsklage nach Art. 85 ZPO**, Schulthess Verlag, Zürich, 2013, s. 7; GUT, Nicolas, **Die unbezifferte Forderungsklage nach der Schweizerischen Zivilprozessordnung**, Helbing Lichtenhahn Verlag, Basel, 2014, s. 4; KURTOĞLU, Bahar Tuna, **Die unbezifferte Forderungsklage Analyse, Problemstellungen und Lösungsansätze, bezogen auf das türkische, schweizerische und deutsche Recht**, Peter Lang Verlag, Berlin, 2019, s. 46, 122, 312).

kişinin vereceği bilgiler veya delillerin incelenmesinden sonra, hâkimin vereceği süre içinde belirleme imkânı tanıyan tam bir eda davası olarak tanımlanabilir[9].

II. BELİRSİZ ALACAK DAVASININ KISMÎ DAVA İLE KARŞILAŞTIRILMASI

A. Genel Olarak

Kısmî dava, davacının aynı hukukî ilişkiden kaynaklanan alacağının veya hakkının tümünü değil, belirli bir kısmını talep ederek açtığı dava şeklinde tanımlanabilir[10]. Kısmî dava tabiri, alacağın tümünün dava edilmesi halinde açılan davaya verilen "tam dava" tabirinin karşıtıdır[11]. Çalışmamızda daha önce de belirttiğimiz üzere[12], belirsiz alacak davası, hukukî niteliği itibari ile tam bir eda davasıdır[13]. Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun m. 109/1 hükmünde belirtildiği gibi *"Talep konusunun niteliği itibarıyla bölünebilir olduğu durumlarda, sadece bir kısmı da dava yoluyla ileri sürülebilir"*. Bölünebilir talep konusu, para alacağı olabileceği gibi, bölünebilir nitelikte başka bir talep de olabilir

Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun m. 109/2 hükmünde yer alan *"Talep konusunun miktarı, taraflar arasında tartışmasız veya açıkça belirli ise kısmî dava açılamaz"* hükmü 6644 sayılı Kanun'un 4. maddesi ile yürürlükten kaldırılmıştır[14]. Böylelikle alacağın kaynağı ve alacağın davanın açıldığı anda tartışmalı veya açıkça belirli olup olmaması önemli olmaksızın kısmî dava açılabilecektir[15].

---

[9] SİMİL, s. 97; EROĞLU, s. 228.

[10] PEKCANITEZ, **Pekcanıtez Usûl**, s. 990; AKİL, s. 63; ARSLAN, Ramazan/ YILMAZ, Ejder/ TAŞPINAR AYVAZ, Sema/ HANAĞASI, Emel, **Medenî Usul Hukuku**, Güncellenmiş ve 7251 sayılı Kanun Değişiklikleri İşlenmiş 6. Baskı, Yetkin Yayıncılık, Ankara, 2020, s. 290; GÖRGÜN, L. Şanal/ BÖRÜ, Levent/ TORAMAN, Barış/ KODAKOĞLU, Mehmet, **Medenî Usûl Hukuku**, 28.07.2020 tarih ve 7251 sayılı Kanunla Değiştirilmiş, Güncellenmiş 9. Baskı, Yetkin Yayıncılık, Ankara, 2020, s. 287; BUDAK/KARAASLAN, s. 146. *"... Kısmi dava, alacağın yalnızca bir bölümü için açılan dava olarak tanımlanmaktadır. Bir davanın kısmi dava olarak nitelendirilebilmesi için alacağın tümünün aynı hukuki ilişkiden doğmuş olması ve alacağın şimdilik belirli bir kesiminin dava edilmesi gerekir. Diğer bir söyleyişle, bir alacak hakkında daha fazla bir miktar için tam dava açma imkânı bulunmasına rağmen alacağın bir kesimi için açılan davaya kısmi dava denir."* (Yar. HGK, E.2017/13-690, K.2020/235, 26.02.2020, (UYAP Bilişim Sistemi).

[11] YILMAZ, s. 2490.

[12] Bkz. yuk. I.

[13] Belirsiz alacak davası, kısmî dava olmadığı gibi kısmî davanın bir türü de değildir. (SİMİL, s. 105).

[14] RG. 11.04.2015, S. 29323.

[15] PEKCANITEZ, **Pekcanıtez Usûl**, s. 996; ARSLAN/YILMAZ/TAŞPINAR AYVAZ/HANAĞASI, s. 291; YILMAZ, s. 2493; KARSLI, Abdurrahim, **Medeni Muhakeme Hukuku,** Yenilenmiş ve Gözden Geçirilmiş 5. Baskı, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2020, s. 324, 333. *"... Kısmi dava 6100 sayılı HMK'da ise ayrıntılı olarak düzenlenmiştir (m.109). Anılan maddenin birinci fıkrasında; talep konusunun niteliği itibarıyla bölünebilir olduğu durumlarda, sadece bir kısmının da dava yoluyla ileri sürülebileceği; ikinci fıkrasında ise talep konusunun miktarı,*

Davacı, belirsiz alacak davasının açılabildiği her durumda dilerse kısmî dava açabilir[16]. Buna bir engel görülmemektedir. Çünkü alacak miktarı belirsiz ise davacının her iki davadan birini açmakta seçim hakkı vardır. Buna karşılık kısmî davanın açılabildiği her durumda belirsiz alacak davası açılamaz[17]. Belirli alacaklar bakımından belirsiz alacak davası açılamazken, belirli veya belirlenebilen bir alacak için alacaklı tam bir eda davası yerine kısmî dava açabilecektir[18]. Çalışma konumuzun odak noktalarından birisini oluşturan davacının bu seçim hakkının, ileride de açıklandığı üzere[19] bazı sonuçları da bulunmaktadır.

B. Sonuçları Bakımından

1. Zamanaşımı ve Hak Düşürücü Süre Bakımından

Kısmî dava ile davacı, mahkemeden sadece dava konusu yaptığı kısmın hüküm altına alınmasını istemektedir. Bu nedenle kısmî dava bakımından dava açılmasına bağlanan sonuçlar, sadece alacağın dava konusu yapılan kısmı bakımından sonuç doğuracaktır[20]. Buradan hareketle, kısmî dava açılması durumunda zamanaşımı sadece dava konusu edilmiş miktar bakımından kesilir. Talep edilmeyen miktar bakımından ise işlemeye devam edecektir[21]. Bunun gibi, kısmî dava ile alacağın yalnız kısmî dava konusu yapılan kesimi için hak

---

taraflar arasında tartışmasız veya açıkça belirli ise kısmi dava açılamayacağı belirtilmiştir. Bununla birlikte ikinci fıkra 01.04.2015 tarihli ve 6644 sayılı Kanunun 4. maddesi ile yürürlükten kaldırılarak alacağın taraflar arasında tartışmasız ve belirli olup olmadığına bakılmaksızın kısmi dava açılması olanağı sağlanmıştır." (Yar. HGK, E.2018/3-564, K.2019/1150, 07.11.2019, (UYAP Bilişim Sistemi).

[16] SİMİL, s. 108; AKİL, s. 271; TANRIVER, s. 609. *"... Alacağın belirsiz olması halinde alacaklı, belirsiz alacak davası açabileceği gibi kısmi dava olarak da alacağın tahsilini talep edebilir."* (Yar. 9. HD, E.2016/13162, K.2020/1860, 11.02.2020, (UYAP Bilişim Sistemi).

[17] SİMİL, s. 108.

[18] SİMİL, s. 110. *"... Alacak, belirli veya belirlenebilir ise, belirsiz alacak davası açılamaz; ancak şartları varsa kısmi dava açılması mümkündür."* (Yar. 22. HD, E.2016/28939, K.2020/2083, 10.02.2020, (UYAP Bilişim Sistemi).

[19] Bkz. aşağ. II., B.

[20] PEKCANITEZ, **Pekcanıtez Usûl**, s. 1002.

[21] KURU/AYDIN, s. 153; ERDEM, Mehmet, **Özel Hukukta Zamanaşımı**, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2010, s. 296, 297; SİMİL, s. 112; PEKCANITEZ, **Pekcanıtez Usûl**, s. 1008; AKİL, s. 288; TANRIVER, s. 594; YILMAZ, s. 2502; GÖRGÜN/BÖRÜ/TORAMAN/KODAKOĞLU, s. 287; EROĞLU, s. 234. *"... Öğreti ve uygulamada kısmi davada dava edilmeyen alacak kesimi için, fazlaya ilişkin hakkın saklı tutulmuş olmasının zamanaşımını kesmeyeceği kabul edilmektedir (Kuru, s.1541 vd.; Pekcanıtez, s. 1008). Başka deyişle kısmi dava açılması hâlinde zamanaşımı yalnız alacağın kısmi dava konusu yapılan miktarı için kesilecek, ancak talep konusu yapılmayan geri kalan kısım bakımından ise zamanaşımı işlemeye devam edecektir. Kısmi dava ile talep edilmeyen alacağın geri kalan kısmı için zamanaşımı 818 sayılı BK'nın 133'üncü (6098 sayılı TBK'nın 154'üncü) maddesindeki diğer kesilme nedenleri dışında ancak aynı yargılamada karşı tarafın rızası veya ıslah talebinde bulunma tarihinde yahut geri kalan kısım için ikinci dava açılacaksa ikinci davanın açıldığı tarihte kesilmiş olur. Davacının geri kalan kısım için ıslaha başvurması veya ikinci dava açması durumunda davalının zamanaşımı definde bulunabileceğinden tereddüt etmemek gerekir (Pekcanıtez, s. 1008)."* (Yar. HGK, E.2017/11-11, K.2019/1071, 17.10.2019, (İçtihat Bülteni).

düşürücü süre korunmuş olur. Kısmî dava dışı kalan alacak kısmı hakkında hak düşürücü süre korunmuş olmaz[22].

Belirsiz alacak davası ise davacının, alacağının tümünün hüküm altına alınması amacıyla açtığı tam bir eda davası olduğu için belirsiz alacak davasının açılması ile zamanaşımı alacağın tümü bakımından kesilecektir[23].

2. Faiz Bakımından

Kısmî dava açan davacı, talep konusunun geri kalan kısmını karşı tarafın izniyle veya ıslah yoluyla davada ileri sürdüğünde, artırılan bu kısım için faiz istendiğinde, borçlu daha önce temerrüde düşürülmemiş ise artırdığı tarihten itibaren faiz talep edebilecektir[24]. Yargıtay İçtihadı Birleştirme Büyük Genel Kurulu'nun 24.05.2019, 2017/8 E. - 2019/3 K. sayılı Kararı'na[25] göre bir miktar para alacağının faizi ile birlikte tahsiline karar verilmesinin talep edildiği kısmî davada, dava konusu miktarın kısmî ıslahla faiz talebi belirtilmeksizin artırılması hâlinde, artırılan miktar bakımından dava dilekçesindeki faiz talebine bağlı olarak faize hükmedilecektir.

Belirsiz alacak davası ise davacının, alacağının tümünün hüküm altına alınması amacıyla açtığı tam bir eda davası olduğu için belirsiz alacak davasında ise faiz, kural olarak, alacağın tamamı için davanın açıldığı tarihten itibaren işlemeye başlayacaktır[26]. Belirsiz alacak davası açısından, talep artırım dilekçesinde faiz talebi olmasa bile dava dilekçesinde faiz talep edilmesi yeterli olup, davalı daha

---

[22] KURU/AYDIN, s. 153; AKİL, s. 301. *"... ıslah istendiği tarihte dava hakkı düşmüş ise, bu husus ıslah istemine konu edilemez. Açıklanan nedenlerle dava kamulaştırma bedelinin artırılması davası olup, hak düşürücü süre geçtikten sonraki ıslah isteminin reddine karar verilmesi gerektiğinin düşünülmemiş olması doğru görülmemiştir."* (Yar. 18. HD, E.2016/2809, K.2016/4004, 22.09.2016, (UYAP Bilişim Sistemi).

[23] PEKCANITEZ, s. 59; SİMİL, s. 93, 355; PEKCANITEZ, **Pekcanıtez Usûl**, s. 1020; TANRIVER, s. 608, 609; GÖRGÜN/BÖRÜ/TORAMAN/KODAKOĞLU, s. 289; BUDAK/KARAASLAN, s. 148; YILMAZ, s. 2471; ARSLAN/YILMAZ/TAŞPINAR AYVAZ/HANAĞASI, s. 295; ATALI, Murat/ ERMENEK, İbrahim/ ERDOĞAN, Ersin, **Medenî Usûl Hukuku**, 3. Baskı, Yetkin Yayıncılık, Ankara, 2020, s. 332; EROĞLU, s. 234; ERCAN ÖZLER, s. 322. *"... Belirsiz alacak davasının getirdiği en önemli etkin koruma, usul ekonomisi ve hak arama özgürlüğüne hizmet etmesi yanında, davacının yüksek yargılama giderlerine katlanma ve dava konusu hakkın zamanaşımına uğrama riskini azaltmasıdır."* (Yar. HGK, E.2016/22-43, K.2019/882, 17.09.2019, (İçtihat Bülteni).

[24] PEKCANITEZ, **Pekcanıtez Usûl**, s. 1014; AKİL, s. 307; TANRIVER, s. 594; GÖRGÜN/BÖRÜ/TORAMAN/KODAKOĞLU, s. 289; BUDAK/KARAASLAN, s. 147. *"... kısmi davada, dava edilen alacak miktarı için dava tarihinden, ıslah yolu ile davaya dâhil olunan kısım için ise ıslah tarihinden itibaren faiz işleyecektir."* (Yar. HGK, E.2016/7-1107, K.2020/16, 14.01.2020, (UYAP Bilişim Sistemi).

[25] RG. 27.09.2019, S. 30901.

[26] SİMİL, s. 346; PEKCANITEZ, **Pekcanıtez Usûl**, s. 1021; TANRIVER, s. 609; GÖRGÜN/BÖRÜ/TORAMAN/KODAKOĞLU, s. 289; YILMAZ, s. 2471; EROĞLU, s. 235, 236; ARSLAN/YILMAZ/TAŞPINAR AYVAZ/HANAĞASI, s. 296. *"... belirsiz alacak davasında, davalı daha önceden temerrüde düşürülmediyse faiz başlangıcı alacağın tamamı için dava tarihi iken ..."* (Yar. HGK, E.2016/7-1107, K.2020/16, 14.01.2020, (UYAP Bilişim Sistemi).

önce temerrüde düşürülmemiş ise faiz, kural olarak, alacağın tamamı için davanın açıldığı tarihten itibaren işlemeye başlayacaktır[27].

3. Islah Bakımından

Kısmî davada, talep sonucunu artırmak isteyen davacı, HMK m. 141/2 hükmü gereği bunu ya davalının açık rızası ya da ıslah ile yapabilir[28]. Kısmî davada, talep sonucunu artıran davacı, HMK m. 176/2 hükmü gereği, bir daha talep sonucunu artırmak için ıslah hakkını kullanamaz.

Belirsiz alacak davası açan alacaklı, HMK m. 107/2 hükmü gereği, iddianın genişletilmesi yasağına tabi olmaksızın alacağın miktarı veya değerinin tam ve kesin olarak belirlenebilmesi mümkün olduğunda davanın başında belirtmiş olduğu talebini artırabilir. Belirsiz alacak davası açan alacaklının, artırmadan sonra yapacağı ikinci talep artırımı, iddianın genişletilmesi yasağı ile karşılaşacaktır[29]. Dolayısıyla, talebini HMK m. 107/2 hükmü gereğince artıran davacı, ıslah ile talebini bir kez daha artırabilir[30].

---

[27] *"... Davacı vekili, bilirkişi raporunun tebliğinden sonra 20.09.2012 tarihli dilekçesi ile alacakların belirlenebilir hâle geldiğini, raporda belirlenen miktarlara göre taleplerini arttırdıklarını belirtmiştir.*
Mahkemece davacı vekilinin 20.09.2012 tarihli dilekçesi ıslah dilekçesi olarak kabul edilerek, dilekçede dava konusu alacaklar için ayrıca faiz talep edilmediğinden, dava dilekçesinde talep edilen miktarlar yönünden temerrüt tarihinden itibaren faiz işletilmiş, ıslah edilen miktarlar yönünden ise faiz işletilmemesine karar verilerek hüküm kurulmuştur.
Dava dilekçesinde ve 20.09.2012 tarihli dilekçede açıkça belirtildiği üzere fazla çalışma, hafta tatili, ulusal bayram ve genel tatil alacakları yönünden dava belirsiz alacak davası olarak açılmıştır. Dava belirsiz alacak davası olduğuna göre, davanın açılması ile doğacak olan maddi ve şekli hukuka ilişkin sonuçların (zamanaşımının kesilmesi ve diğerleri) bu dava için de geçerli olması gerekeceğinden, mahkemece 20.09.2012 tarihli dilekçenin ıslah dilekçesi kabul edilerek, bu dilekçede faiz talep edilmediğinden yalnızca dava dilekçesi ile talep edilen alacak miktarlarına temerrüt tarihinden faiz işletilip, arttırılan miktarlara faiz işletilmemesinin hatalı olduğuna dair bozma kararı yerindedir." (Yar. HGK, E.2016/22-1162, K.2018/1397, 02.10.2018, (İçtihat Bülteni).

[28] KURU/AYDIN, s. 154; YILMAZ, s. 2471; KARAASLAN, s. 216; GÖRGÜN/BÖRÜ/TORAMAN/KODAKOĞLU, s. 289; EROĞLU, s. 234.

[29] *"... HMK'nun 107. maddesinin gerekçesine göre, alacak belirli hale geldiğinde artırım, sadece bir kez yapılabilir. İkinci kez artırım yapılmak istenirse, iddianın genişletilmesi yasağı ile karşı karşıya kalınır."* (Yar. 9. HD, E.2016/13162, K.2020/1860, 11.02.2020, (UYAP Bilişim Sistemi).
"... Dairemizin 18/01/2016 tarih ve 2015/3958 Esas - 2016/146 Karar sayılı emsal nitelikteki kararında da işaret olunduğu üzere "Belirsiz alacak davasında yapılan yargılama sırasında alacağın miktarının tam olarak belirlenmesi ile davacı talebini iddianın genişletilmesi yasağına tabi olmaksızın artırabilecektir. Alacağın belirli hale gelmesi sonrasında ortaya çıkan yeni talep eksik belirtilirse davacının bundan sonraki yeni artırma isteği iddianın genişletilmesi yasağıyla karşılaşacaktır. Çünkü böylesi bir durumda alacağın belirsizliği değil davacının kendi ihmalinden kaynaklanan bir durum söz konusudur." (Yar. 21. HD, E.2018/5344, K.2019/3642, 13.05.2019, (UYAP Bilişim Sistemi).

[30] PEKCANITEZ, s. 56; KURU/AYDIN, s. 155, 156; ÖZEKES, Muhammet/ BULUT, Uğur, "Kısmî ve Belirsiz Alacak Taleplerinde Islah Sorunu (Bir HGK Kararı Işığında İnceleme)", **MİHDER**, C. 13, S. 38, Y. 2017, s. 710. Geçici değer, davacının talep sonucunun rakamsal değeri olarak kesinleştikten sonra, davalı, davacının bu değeri tekrar artırmasına açıkça izin vermezse, davacı talep sonucunu ıslah yoluyla artırabilir." (SİMİL, s. 296). *"... Somut olayda, dava tarihi*

4. Teminat Bakımından

Kısmî davada, talep sonucunu artırmak isteyen davacı, HMK m. 178/1 hükmü gereği, ıslah sebebiyle geçersiz hâle gelen işlemler için yapılan yargılama giderleri[31] ile karşı tarafın uğradığı ve uğrayabileceği zararları karşılamak üzere hâkimin takdir edeceği teminatı, bir hafta içinde, mahkeme veznesine yatırmak zorundadır. Aksi halde, HMK m. 178/1 hükmü gereği, ıslah yapılmamış sayılır.

Belirsiz alacak davası açısından ise talep sonucunu artırmak isteyen davacı, HMK m. 107/2 hükmü gereği, iddianın genişletilmesi yasağına tabi olmaksızın (dolayısı ile HMK m. 178/1 hükmündeki teminatı yatırmasına gerek kalmaksızın) davanın başında belirtmiş olduğu talebini artırabilir[32].

C. Dava Konusu Bakımından

Çalışmamızda daha önce de belirttiğimiz üzere[33], belirsiz alacak davasının hukukî niteliği ortaya konmuş ise de, hem kısmî dava hem de belirsiz alacak davası açısından yargılama sırasında artırılmayan bakiye alacağın akıbeti hakkında derdestlik ve kesin hüküm özelinde açıklama yapabilmek için ayrıca her iki dava türünü ilgilendiren dava konusu[34] kavramını ortaya koymak gereklidir. Zira, dava açmaya karar veren davacı, talebi ile dava konusunu

---

12.11.2012 olup, dava tarihinde yürürlükte olan HMK'ya göre belirsiz alacak davası olarak açılmıştır. Mahkemece alınan bilirkişi raporunda zarar toplamı 68.815,51 TL olarak belirlenmiştir. Davacı vekili, 05.12.2013 tarihinde vermiş olduğu dilekçe ile alacağını fazlaya ilişkin haklarını saklı tutarak 40.500,00 TL olarak ıslah etmiştir. Daha sonra ıslah edilmeyen 28.815,51 TL için tamamlama harcını 06.03.2015 tarihinde yatırmıştır. Belirsiz alacak davası olarak açılan davada harcını yatırarak bedel artırma talebinde bulunulabilir. Ayrıca bundan bağımsız olarak HMK'nun 176. maddesi gereği ıslah yapmak hakkı da mevcuttur. Mahkemece davacının ıslah dilekçesi ve bedel artırım talebi esas alınarak bir karar vermek gerekirken sadece ıslah dilekçesindeki talep gibi karar verilmesi ve bedel artırım talebinin dikkate alınmaması doğru olmamış, bozmayı gerektirmiştir." (Yar. 17. HD, E.2016/19844, K.2019/8286, 19.09.2019, (İçtihat Bülteni).

[31] Bu konudaki bir çalışma için bkz. KARAMERCAN, Fatih, "Islah Kurumunda Yargılama Giderine Vekalet Ücretinin Dâhil Edilip Edilemeyeceği ve Yargıtay'ın Tutumu", **İBD**, C. 87, S. 2013/3, s. 182-189.

[32] SİMİL, s. 298; KURU/AYDIN, s. 156; GÖRGÜN/BÖRÜ/TORAMAN/KODAKOĞLU, s. 289.

[33] Bkz. yuk. I.

[34] Dava konusu, basit anlamıyla davanın konusunun neye ilişkin olduğunun özetini hem de maddî anlamda kesin hüküm, iddianın genişletilmesi ve değiştirilmesi yasağı ile ıslah gibi talepler bakımından kullanılan usulî talebi ifade eder. (BÖRÜ, s. 213; BULUT, Uğur, **Medenî Usûl Hukukunda Davaların Yığılması (Objektif Dava Birleşmesi)**, Adalet Yayınevi, Ankara, 2017, s. 303; ERCAN ÖZLER, s. 57). Yine aynı şekilde, doktrinde TANRIVER tarafından yapılan dava konusu kavramı kullanılarak yapılan derdestlik tanımı da şu şekildedir. *"Dava konusu kılınan hukukî uyuşmazlığın, davanın açılmasından sona ermesine kadar (ilke olarak, verilen hükmün şeklî anlamda kesinleşmesine kadar) geçen zaman kesitinde, içerisinde bulunduğu usul hukukuna ilişkin bir durumdur."* (TANRIVER, Süha, **Medenî Usul Hukukunda Derdestlik İtirazı**, Adalet Yayınevi, Ankara, 2007, s. 5).

belirlemektedir. Dava konusunu belirlerken, kesin hükmün de sınırlarını çizmektedir[35].

Basit bir yaklaşımla, davanın konusu, davanın neye ilişkin olduğu (yani bir hakkın tanıma ve tespiti, olumlu veyahut olumsuz bir edimde bulunulması) ile ilgili mahkemeden hüküm altına alınması istenilen ve talep sonucuna göre belirlenecek hususdur[36]. Başka bir ifadeyle, mahkemenin davayı kabul etmesi halinde kararında neyi hüküm altına alacağı hususunun açıkça beyan edilmesi durumudur[37].

Kısmî dava ile bakiye alacağa ilişkin ek davanın, dava konularının ayrı olması açısından bir tereddüt söz konusu değildir[38]. Kısmî dava açısından derdestlik, sadece dava konusu yapılan kısım bakımından, aynı vakıa, aynı taraflar ve aynı talebe binaen bir dava açılacak olursa söz konusu olur. Bakiye kısım bakımından açılacak olan davanın tarafları ve dava sebebi aynı olmakla birlikte, dava konusu farklı olduğundan bir derdestlik durumu da doğmayacaktır[39]. Aynı durum kesin hüküm bakımından da söz konusudur[40].

Belirsiz alacak davası, davanın açıldığı anda talep edilecek alacağın miktarının veya değerinin, davacı tarafından rakamsal olarak belirlenmesinin beklenemeyeceği veya imkânsız olması durumlarında, davacıya talebinin miktarını veya değerini yargılama sırasında karşı tarafın veya üçüncü kişinin vereceği bilgiler veya delillerin incelenmesinden sonra, hâkimin vereceği süre içinde belirleme imkânı tanıyan tam bir eda davası olarak tanımlandığından, belirsiz alacak davası açısından, kural olarak[41], derdestlik[42], davanın açıldığı andan itibaren sadece dilekçede belirtilen asgari tutarla sınırlı değil, belirsiz olan kısmın dâhil olduğu tamamı bakımından sonuç doğurur. Başka bir ifadeyle, dava konusu, geçici talep sonucu ve belirsiz olan kısım bakımından değerlendirilecek ve taraflar, dava sebebi ve dava konusu (yani alacağın dilekçede belirtilen kısmı

---

[35] ÖZKAYA-FERENDECİ, Hamide Özden, **Kesin Hükmün Objektif Sınırları**, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2009, s. 229.

[36] BÖRÜ, s. 234; TANRIVER, s. 642; YILMAZ, s. 2724; BULUT, s. 304; ERCAN ÖZLER, s. 4, 5.

[37] ERCAN ÖZLER, s. 58.

[38] AKİL, s. 128; YILMAZ, s. 2502; TANRIVER, s. 594; ERCAN ÖZLER, s. 423.

[39] TANRIVER, **Derdestlik**, s. 85; PEKCANITEZ, **Pekcanıtez Usûl**, s. 1021; AKİL, s. 199, 200; ERCAN ÖZLER, s. 344.

[40] ERCAN ÖZLER, s. 344.

[41] Belirsiz alacak davasının açılması, değişiklik davasının açılmasına engel teşkil etmediği için, TBK m. 75 hükmüne göre zarar gören hükmün kesinleşmesinden sonra iki yıl içinde mahkemeden tazminat hükmünün değiştirilmesini isteyebilir. Değişiklik davası, hükmün verilmesinden sonra söz konusu olacağı için, değişiklik davasının söz konusu olabileceği durumlarda da, belirsiz alacak davasının açılması mümkündür. (SİMİL, s. 370; PEKCANITEZ, s. 43; KIRTILOĞLU, S. Serhat, **Medeni Yargılama Hukukunda Değişiklik Davası**, Adalet Yayınevi, Ankara, 2014, s. 133).

[42] Aynı düşünce tarzı, kesin hüküm için de uygulanabilir.

ve belirsiz kısmı dâhil olarak tamamı) bakımından bir ayniyet değerlendirmesine tabi tutulacaktır[43].

Görüldüğü üzere, kısmî davayı ve belirsiz alacak davasını, dava konusu bakımından bir ayrıma tabi tuttuğumuzda, derdestlik ve kesin hüküm açısından farklı sonuçlara varılmaktadır.

D. Artırılmayan Bakiye Alacak Bakımından

Hukukî korunmanın şeklini tarafın belirleme hakkı bulunmaktadır[44]. Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 26. maddesinin 1. fıkrası, *"Hâkim, tarafların talep sonuçlarıyla bağlıdır; ondan fazlasına veya başka bir şeye karar veremez. Duruma göre, talep sonucundan daha azına karar verebilir."* hükmünü içermektedir. Bu yasağın ya da bağlılığın sebebini de tasarruf ilkesinde görmek gerekmektedir. Bu yasağı, kısmî davada talep edilmeyen diğer alacak kalemine ilişkin mahkemenin hüküm veremeyeceği şeklinde anlamak mümkündür[45]. Kısmî dava açısından dava konusunun artırılması ıslah işlemi ile mümkün olmakla birlikte bu işlem kısmen ıslah olarak nitelendirilmektedir[46]. Kısmî dava açan alacaklı, yargılama sırasında isterse kısmen ıslah yolu ile dava konusunu artırabilir, isterse de (zamanaşımını ve hak düşürücü süreyi göze alarak) ek dava açarak bakiye alacağını talep edebilir. Hem uygulamada hem de doktrinde bu konuda bir ayrılık yoktur.

Belirsiz alacak davası açan alacaklının, davanın başında belirlemiş olduğu geçici talep sonucunun yargılama aşamasında belirli hale gelmesine rağmen talebini artırmaması durumunda ne türlü bir karar verileceği konusunda, uygulamada farklılıklar mevcuttur. Bu neden ile alt başlıklar halinde kararların sunulması gerekmektedir.

1. Bölge Adliye Mahkemesi Hukuk Dairesi Kararları

Belirsiz alacak davası açısından karşı tarafın verdiği bilgi veya tahkikat sonucu alacağın miktarı veya değerinin tam ve kesin olarak belirlenebilmesinin mümkün olduğu anda davacı, iddianın genişletilmesi yasağına tabi olmaksızın davanın başında belirtmiş olduğu talebini artırmaması durumunda, belirsiz alacak davası açan alacaklının, yargılamanın aşamasına göre aynı dava konusuna ilişkin açılacak ikinci bir davanın (kısmî davaya özgü nitelendirebilecek ek davanın) derdestlik ve kesin hüküm gibi olumsuz bir dava şartı ile karşılaşabileceği veyahut da aynı dava konusuna ilişkin açılacak ikinci bir davanın (kısmî davaya özgü nitelendirebilecek ek davanın) açılabileceğine ilişkin çalışmamızın hazırlandığı tarih itibarı ve tespit edebildiğimiz kadarı ile birkaç Bölge Adliye Mahkemesi Hukuk Dairesi Kararı bulunmaktadır.

---

[43] SİMİL, s. 302; TANRIVER, s. 612, 613; BUDAK/KARAASLAN, s. 151; ERCAN ÖZLER, s. 321.
[44] MERİÇ, s. 114.
[45] MERİÇ, s. 113.
[46] YILMAZ, Ejder, **Islah**, Genişletilmiş 5. Baskı, Yetkin Yayıncılık, Ankara, 2021, s. 76.

İzmir Bölge Adliye Mahkemesi 11. Hukuk Dairesi[47] ve Bursa Bölge Adliye Mahkemesi 3. Hukuk Dairesi[48], HMK m. 362/1-a) hükmü gereği, belirsiz alacak davası açan alacaklının, yargılamanın aşamasına göre aynı dava konusuna ilişkin açılacak ikinci bir davanın (kısmî davaya özgü nitelendirebilecek ek davanın) derdestlik ve kesin hüküm gibi olumsuz bir dava şartı ile karşılaşmayacağı yönünde (miktar itibarı ile temyiz kanun yolu kapalı olmak üzere ve kesin olarak) karar vermiştir.

Samsun Bölge Adliye Mahkemesi 3. Hukuk Dairesi[49] ise HMK m. 362/1-a) hükmü gereği, belirsiz alacak davası açan alacaklının, yargılamanın aşamasına

---

47 *"... İzmir 4. ATM dosyasında hasar bedeline ilişkin belirsiz alacak davası açıldığı, 28.01.2016 tarihinde davalının davayı kabul beyanına karşı davacı bu beyanı kabul etmeyerek dosyanın bilirkişiye gönderilmesini talep etmesine rağmen mahkemece kabul beyanı esas alınarak karar verildiği ve verilen kararın miktar itibariyle kesin olduğu, davalı sigorta şirketince bu dosya ve dava harici olarak toplam 5.262,00 TL'nin davacıya ödendiği, davacının iddiasına göre bakiye 3.079,00 TL tazminat alacağının olduğu iddia edilerek dava ikame edildiği, yapılan yargılama neticesinde davanın, davalının kabulü nedeni ile kabulüne, 500,00 TL hasar bedelinin 26.05.2015 tarihinden itibaren işleyecek yasal faizi ile birlikte davalıdan tahsiline karar verilmiştir. Eldeki davada da az önce açıklanan İzmir 4. ATM'nin kararının kesinleştiği gözetilerek derdestlik nedeni ile dava şartı yokluğundan davanın reddine karar verilmiştir. Oysa ki ilk açılan dava belirsiz alacak davası olup ikinci açılan dava ek dava niteliği taşıdığından derdestlikten söz edilemez. Mahkemece hatalı değerlendirme ile derdestlik nedeni ile dava şartı yokluğundan davanın reddine karar verilmesi yerinde görülmemiştir."* (İzmir BAM 11. HD, E.2017/488, K.2017/344, 10.04.2017, (UYAP Bilişim Sistemi).

48 *"... Somut olayda, kesinleşen ve davacının fazlaya ilişkin haklarının belirlendiği davada davanın belirsiz alacak davası veya kısmi dava olarak açılmasının iş bu davaya etkisi bulunmamaktadır.*
Söz konusu kesinleşen dava dosyasında davanın belirsiz alacak davası olarak açılması halinde sadece o dosya yönünden yargılama sırasında alacağın zamanaşımına uğradığından söz edilemeyeceğinden, davacının talep artırım dilekçesi üzerine zamanaşımı defii ileri sürülemez.
Davacı taraf söz konusu dosyada alacakları konusunda tamamlama dilekçesi ve ıslah dilekçesi sunmamış olup ek dava ile alacağını talep etmiştir.
Davacının 27/11/2009-30/06/2012 tarihleri arasındaki çalışmalarına ilişkin olarak iş bu dava tarihinden geriye 10/11/2012 tarihinden önceki doğmuş bulunan ücret niteliğindeki fazla çalışma alacağının zamanaşımına uğradığı anlaşılmakla, davalı tarafın zamanaşımı defi dikkate alınarak yerel mahkemece davanın reddine karar verilmesi isabetlidir." (Bursa BAM 3. HD, E.2018/3314, K.2019/477, 21.02.2019, (UYAP Bilişim Sistemi).

49 *"... Somut olayda; davacı vekili dava dilekçesi ile 14/09/2007 tarihinde kurulan S.S. M.K. Konut Yapı Kooperatifinde kuruluş tarihinden 01/07/2010 tarihine kadar denetim kurulu üyeliği ve başkanlığı görevini ifa ettiğini, kooperatif kanunu ve ana sözleşmesine göre denetim kurulu üyelerine huzur hakkı ödemeye karar verdiğini, davacının hak etmiş olduğu 24.000,00 TL huzur hakkı ücreti ile belirleyemedikleri diğer huzur hakkı ücretlerinin davalı kooperatiften tahsiline karar verilmesi talebi ile 24/12/2011 tarihinde Ordu 2. Asliye Hukuk Mahkemesinde belirsiz alacak davası açtıklarını, mahkemece davanın kabulüne karar verildiğini, bilirkişi raporunda davacının davalı kooperatiften toplam 64.840,05 TL huzur hakkı alacağı olduğunun tespit edildiğini, ıslah talebinde bulunduklarını ancak mahkemece davanın kısmen kabulüne karar verildiği ve 24.000,00 TL'nin davalıdan alınarak davacıya verilmesine hükmedildiği, karara karşı temyiz yoluna başvurulduğu, bozma kararı uyarınca yapılan yargılama sonucunda 24.000,00 TL'nin davalıdan alınarak davacıya verilmesine karar verildiği, Ordu 2. Asliye Hukuk Mahkemesi'nin 2016/505 esas sayılı dosyasına ek mahiyette olan bu davanın ilk dava ile birleştirilmesine bakiye 42.840,05 TL'nin de ilk dava tarihinden itibaren işleyecek yasal faizi ile*

göre aynı dava konusuna ilişkin açılacak ikinci bir davanın (kısmî davaya özgü nitelendirebilecek ek davanın) derdestlik ve kesin hüküm gibi olumsuz bir dava şartı ile karşılaşabileceği yönünde (miktar itibarı ile temyiz kanun yolu kapalı olmak üzere ve kesin olarak) karar vermiştir.

2. Yargıtay Hukuk Dairesi Kararları

Yargıtay Hukuk Dairelerinin de konuya ilişkin birbirinden farklı karar ve görüşleri bulunmaktadır. Çalışmamızın hazırlandığı tarih itibarı ve tespit edebildiğimiz kadarı ile birkaç Yargıtay Hukuk Dairesi Kararı ise şu şekildedir.

a. Yargıtay 9. Hukuk Dairesi Kararları

Yargıtay 9. Hukuk Dairesi'nin 7251 sayılı ve 22.07.2020 tarihli HMK değişikliğinden önce vermiş olduğu bir kararına göre, *"... a) Davanın tahsil amaçlı belirsiz alacak davası olarak açılması halinde bir ek dava veya aynı davada dava konusunun ıslah yolu ile arttırılması sözkonusu olmaz."*[50]

Yargıtay 9. Hukuk Dairesi'nin 7251 sayılı ve 22.07.2020 tarihli HMK değişikliğinden sonra vermiş olduğu bir kararına göre, *"...7251 sayılı Kanun ile 107. maddede yapılan değişiklikler Dairemizce şartları mevcut olan belirsiz alacak davasında yapılan yargılama ile alacağın belirli hale gelmesi durumunda hâkimin geçici talep sonucunu kesin talep sonucuna dönüştürmesi için alacaklıya süre vermesi gerektiği yönünde değerlendirilmiştir.*

Belirsiz alacak davası açan davacı, talep artırım yahut ıslah suretiyle neticei talebini artırabilir. Ayrıca belirsiz alacak davası türünde dava açılması durumunda alacağın tamamı dava konusu edildiğinden aynı dava konusu ile ilgili ek dava açılması halinde derdestlik dava şartı söz konusu olur."[51]

b. Yargıtay 10. Hukuk Dairesi Kararı

Sakarya Bölge Adliye Mahkemesi 9. Hukuk Dairesi[52], belirsiz alacak davası açan alacaklının, yargılamanın aşamasına göre aynı dava konusuna ilişkin

---

birlikte davalıdan tahsiline karar verilmesini talep ve dava etmiş, mahkemece yapılan yargılama sonucunda Ordu 2. Asliye Hukuk Mahkemesi'nin 2011/474 esas 2014/84 karar sayılı dosya incelenmesinde davanın taraflarının ve davanın konusunun aynı olduğu, Ordu 2. Asliye Hukuk Mahkemesinin kararının kesinleşmediği, bu nedenle mahkemede açılan davanın derdestlik nedeniyle reddine karar verilmesi gerektiği gerekçeleriyle davacının davasının derdestlik nedeniyle usulden reddine karar verildiği, bu kararın davacı tarafından istinafa taşındığı görülmüş olup, mahkeme kararı ve gerekçesinin usul ve yasaya uygun olduğu anlaşıldığından davacının istinaf talebinin reddine karar vermek gerekmiştir." (Samsun BAM 3. HD, E.2018/1642, K.2019/63, 18.01.2019, (UYAP Bilişim Sistemi).

[50] Yar. 9. HD, E.2015/8867, K.2016/6195, 16.03.2016, (UYAP Bilişim Sistemi). Aynı yönde kararlar için bkz. Yar. 9. HD, E.2014/16541, K.2015/30581, 28.10.2015 ve Yar. 9. HD, E.2014/16466, K.2015/30580, 28.10.2015, (UYAP Bilişim Sistemi).

[51] Y. 9. HD, E.2021/5273, K.2021/11010, 29.06.2021, (İçtihat Bülteni). Aynı yönde kararlar için bkz. Yar. 9. HD, E.2021/5274, K.2021/11009, 29.06.2021 ve Yar. 9. HD, E.2021/5275, K.2021/11008, 29.06.2021, (İçtihat Bülteni).

[52] *"... Belirsiz alacak ve tespit davasının, kısmi eda hükmünün kesin hüküm teşkil ettiğinden şüphe yoktur. Tespit bölümünde ise tespit davası açılması halinde kesin hüküm teşkil ettiği açık olmakla*

açılacak ikinci bir davanın (kısmî davaya özgü nitelendirebilecek ek davanın) derdestlik ve kesin hüküm gibi olumsuz bir dava şartı ile karşılaşmayacağı yönünde karar vermiştir. Söz konusu karar, temyiz kanun yolu açık olarak verildiği için Yargıtay incelemesinden geçmiştir. Nihayetinde ise söz konusu karar, Yargıtay 10. Hukuk Dairesi[53] tarafından onanmıştır.

c. Yargıtay 21. Hukuk Dairesi Kararı

Yargıtay 21. Hukuk Dairesi'nin bir kararına göre, *"... Somut olayda, maddi tazminat alacağının bilinir hale geldiği 07/12/2016 tarihli hesap raporunun akabinde davacı vekilinin 08/12/2016 tarihli talep artırım dilekçesiyle maddi tazminat istemini neticeten 51.663,88 TL' ye arttırdığı dikkate alınarak, davacının yeniden talep artırımda bulunamayacağı ve kısmi dava niteliğinde olmayan davada ek davasının da dinlenemeyeceği gözetilerek birleşen davadaki istemin reddine karar vermek gerekirken birleşen davadaki talep de dikkate alınmak suretiyle maddi tazminat isteminin birleşen dava yönünden de kabulüne karar verilmesi usul ve yasaya aykırı olmuştur.*

Bu açıklamalara göre mahkemece yapılacak iş birleşen davadaki istem yönünden red kararı vermekten ibarettir.

O halde davalı vekilinin bu yönleri amaçlayan temyiz itirazları kabul edilerek temyiz olunan Bölge Adliye Mahkemesi kararının yukarıda yazılı sebepten dolayı kaldırılmasına, İlk Derece Mahkemesi kararının bozulmasına karar vermek gerekmiştir."[54]

---

birlikte ek dava niteliğindeki iş bu yargılamaya konu eda davasında davanın niteliği itibariyle farklılık arz etmesi nedeniyle kesin hüküm teşkil etmeyeceği açık olup davalı vekilinin kesin hüküm nedeniyle davanın reddine ilişkin istinaf nedenleri yerinde görülmemiştir." (Sakarya BAM 9. HD, E.2019/600, K.2019/1030, 19.06.2019, UYAP Bilişim Sistemi).

[53] *"Dava, rücuan alacak istemine ilişkindir.*
İlk Derece Mahkemesince, hükümde belirtilen gerekçelerle davanın kabulüne dair verilen karara karşı taraf vekilleri tarafından istinaf yoluna başvurulması üzerine, Sakarya Bölge Adliye Mahkemesi 9. Hukuk Dairesince istinaf başvurusunun esastan reddine karar verilmiştir.
Sakarya Bölge Adliye Mahkemesi 9. Hukuk Dairesince verilen kararın, taraf vekilleri tarafından temyiz edilmesi üzerine, temyiz isteğinin süresinde olduğu anlaşıldıktan ve Tetkik Hâkimi Nuray Gül tarafından düzenlenen raporla dosyadaki kağıtlar okundu. Temyiz konusu hükme ilişkin dava, 01.10.2011 tarihinde yürürlüğe giren 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun Geçici 3. maddesi delaletiyle 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 438. maddesinde sayılı ve sınırlı olarak gösterilen hâllerden hiçbirine uymadığından, temyiz incelemesinin duruşmalı olarak yapılmasına ilişkin isteğin reddine karar verildikten sonra işin gereği düşünüldü ve aşağıdaki karar tesbit edildi.
Dosyadaki yazılara, hükmün Dairemizce de benimsenmiş bulunan yasal ve hukuksal gerekçeleriyle dayanağı maddî delillere ve özellikle bu delillerin takdirinde bir isabetsizlik görülmemesine göre, yerinde bulunmayan bütün temyiz itirazlarının reddiyle usul ve kanuna uygun olan hükmün ONANMASINA," (Yar. 10. HD, E.2019/4819, K.2020/2469, 02.06.2020, UYAP Bilişim Sistemi).

[54] Yar. 21. HD, E.2018/5344, K.2019/3642, 13.05.2019, (UYAP Bilişim Sistemi).

3. Doktrindeki Görüşler

Belirsiz alacak davası açan alacaklının, davanın başında belirlemiş olduğu geçici talep sonucunun yargılama aşamasında belirli hale gelmesine rağmen talebini artırmaması durumunda ne gibi bir işlem yapılacağı veya aynı dava konusuna ilişkin açılacak ikinci bir davanın (kısmî davaya özgü nitelendirebilecek ek davanın) açılması durumunda ne tür bir karar verileceğine ilişkin doktrinde farklı görüşler bulunmaktadır.

Doktrindeki birinci görüşe[55] göre, bu durumda, mahkeme, bir ara kararı ile davaya başlangıçta belirlenen miktar üzerinden kısmî dava olarak devam edileceğini belirtip yargılamayı sürdürmelidir. Eğer davacı, daha sonra talebini artırmak isterse, bu ancak karşı tarafın açık rızası veya ıslah yoluyla mümkün olmalıdır.

Doktrindeki ikinci görüşe[56] göre, bu durumda, mahkeme ilk talep edilen geçici talep sonucuna göre karar verebilecektir.

Doktrindeki üçüncü görüş[57] böyle bir durumda, ikili bir ayrıma gitmektedir. Davacı, tercihini belirsiz alacak davası açma yönünde kullandıktan sonra, aynı dava sebebine dayanarak kısmî dava açamaz. Zira, görülmekte olan belirsiz alacak davası her iki talep bakımından da derdestlik itirazının ileri sürülmesine neden olur. Buna karşılık, belirsiz alacak davasında alacağın miktarının belirlenebilir olduğu andan itibaren, davacı ek bir dava açarsa, bu defa talebi derdestlikten değil hukukî yarar yokluğundan reddedilmelidir. Zira, davacının aynı sonuca dava açmaktan başka çok daha kolay ulaşabileceği bir imkân vardır. Bu çerçevede, davacı ek dava açıp davaların birleştirilmesini istemek yerine, görülmekte olan belirsiz alacak davasında bir dilekçe ile talebin artırılmasını isteyebilir[58].

Doktrindeki dördüncü görüşe[59] göre, bu durumda, HMK m. 107/2 hükmü lafzındaki "artırabilir" demek suretiyle davacıya bir seçimlik hak tanınmıştır. Ayrıca, artırılacak miktar açısından mahkeme harcını temin edememesinden dolayı davacı tarafın alacağının kalanından mahrum bırakılması, Anayasa'nın hak arama hürriyeti ve adil yargılanma hakkını düzenleyen 36. maddesine ve AİHS'nin 6. maddesinde düzenlenen adil yargılanma hakkına aykırıdır.

---

[55] ATALI/ERMENEK/ERDOĞAN, s. 338, 339.
[56] PEKCANITEZ, **Pekcanıtez Usûl**, s. 1044. İsviçre ve Alman hukukunda belirsiz alacak davası ile ilgili yazılan monografik eserlerde de, böyle bir durumda, aynı görüş savunulmaktadır. Bu görüşler için bkz. BAUMANN WEY, s. 258; KURTOĞLU, s. 226, 227.
[57] ERMENEK, İbrahim, **Medenî Usul Hukukunda Davaların Birleştirilmesi ve Ayrılması**, Yetkin Yayıncılık, Ankara, 2014, s. 311.
[58] ERMENEK, s. 311, 312.
[59] EROĞLU, s. 238, 239.

Doktrindeki beşinci görüşe[60] göre, hükümde davanın dava dilekçesindeki miktar için görülüp karara bağlanacağı düzenlendiğinden fazla kısmın dava edilmiş olduğu kabul edilmediği gibi, reddedilen bir fazla kesim de olmayacağından fazla kısmın daha sonra dava edilebileceği kabul edilmeli ancak belirlenebilir hale geldiği bu davada sabit olduğundan yeni bir belirsiz alacak davası açılmasında hukukî yarar olmadığı, tam veya kısmî eda davası açılabileceği kabul edilmelidir.

Doktrindeki katıldığımız altıncı görüşe[61] göre ise bu durumda, yargılama devam ederken aynı dava konusuna ilişkin açılacak ikinci bir davanın (kısmî davaya özgü nitelendirebilecek ek davanın) açılması durumunda derdestlik, açılmış bulunan belirsiz alacak davası niteliğindeki ilk davanın kesinleşmesi durumunda ise kesin hüküm engeli ile karşılaşılması gerekir.

4. Doktrindeki Görüşlerin Değerlendirilmesi

Doktrindeki birinci görüş, mahkemenin, bir ara kararı ile davaya başlangıçta belirlenen miktar üzerinden kısmî dava olarak devam edileceğini belirtip yargılamayı sürdürmesi gerektiğini savunmaktadır. Çalışmamızda daha önce de doktrindeki görüşe[62] dayanarak ifade ettiğimiz üzere[63], dava açmaya karar veren davacı, talebi ile dava konusunu belirlemektedir. Dava konusunu belirlerken, kesin hükmün de sınırlarını çizmektedir. Tasarruf ilkesine göre maddî hukuktan kaynaklanan talep üzerindeki taraf hâkimiyeti yargılamada da devam eder[64]. Ayrıca, hukukî korumanın şeklini tarafın belirleme hakkı bulunmaktadır. Hâkim de, davacı tarafa bu hususta davasını değiştirmesi gerektiği şeklinde ikazda bulunamamalıdır[65]. Aksinin kabulü, hem hukukî yarar kavramına usûl ekonomisi kılıfını biçmek hem de hâkimin davanın temelinde değişikliğe sebep olacak tarzda davayı aydınlatma yetkisini kullanacağını kabul etmek anlamına gelmektedir[66].

---

[60] GÖZÜTOK, Zeki/ ALBAYRAK, Adem, **Alfabetik Medeni Usul El Kitabı**, Adalet Yayınevi, Ankara, 2020, s. 171, 172. Doktrindeki beşinci görüşe çok yakın diğer bir görüşe göre, hâkimin vereceği iki haftalık kesin süre içinde davacı talebini artırmazsa dava, açılan kısım üzerinden kısmî dava olarak çözümlenir. (AYAN, Serkan, **Zamanaşımın Durması ve Zamanaşımın Kesilmesi**, Adalet Yayınevi, Ankara, 2020, s. 98, 250). Yazar, belirsiz alacak davasını ele alırken "belirsiz eda (alacak) davası" şeklinde bir başlık açmasına rağmen böyle bir sonuca varması kanımızca, kendi içinde çelişkiye düştüğünün bir göstergesidir.

[61] PEKCANITEZ, s. 66; SİMİL, s. 112, 299, 300; AKİL, s. 202; KIRTILOĞLU, s. 129; TANRIVER, s. 612, 613; İYİLİKLİ, s. 608; BAHADIR, s. 155, 156; ERCAN ÖZLER, s. 427. İsviçre ve Alman hukukunda belirsiz alacak davası ile ilgili yazılan monografik eserlerde de, aynı görüş savunulmaktadır. Bu görüşler için bkz. GUT, s. 210-212; KURTOĞLU, s. 233, 272, 273, 322, 323, 301.

[62] ÖZKAYA-FERENDECİ, s. 229.

[63] Bkz. yuk. II., C.

[64] ÖZÇELİK, Volkan, **Türk Medenî Usûl Hukukunda Taraflara Getirilme İlkesi**, Adalet Yayınevi, Ankara, 2020, s. 109.

[65] MERİÇ, s. 114. Örneğin, taleple bağlılık ilkesinin fazlaya hüküm verememe alt ilkesi, menfi tespit davası açıldığında edaya hüküm verilememesini içermektedir. (MERİÇ, s. 114).

[66] MERİÇ, s. 114.

Doktrindeki ikinci görüş, 7251 sayılı ve 22.07.2020 tarihli HMK değişikliğinden önce ileri sürülmesine rağmen, mahkemenin ilk talep edilen geçici talep sonucuna göre karar verebileceğini savunduğundan, ilgili HMK değişikliğine uygun olduğu görülmektedir.

Doktrindeki üçüncü görüşün de, 7251 sayılı ve 22.07.2020 tarihli HMK değişikliğinden önce ileri sürülmesine rağmen yaptığı ikili ayrımdan birinci ayrımın doktrindeki katıldığımız altıncı görüşe, ikinci ayrımın ise sonuç olarak, ilgili HMK değişikliğine uygun olduğu görülmektedir.

Doktrindeki dördüncü görüş, 7251 sayılı ve 22.07.2020 tarihli HMK değişikliğinden önce ileri sürülmüştür. Doktrindeki dördüncü görüş, HMK m. 107/2 hükmü lafzındaki "artırabilir" demek suretiyle davacıya bir seçimlik hak tanındığını, ayrıca, artırılacak miktar açısından mahkeme harcını temin edememesinden dolayı davacı tarafın alacağının kalanından mahrum bırakılmasının, Anayasa'nın hak arama hürriyeti ve adil yargılanma hakkını düzenleyen 36. maddesine ve AİHS'nin 6. maddesinde düzenlenen adil yargılanma hakkına aykırı olduğunu savunmaktadır. Kanımızca, lafzî yorumla bağlı kalan bu görüşü destekler şekilde bir kanun hükmü, kanun yazım tekniği açısından mümkün değildir. Kaldı ki, HMK m. 107/2 hükmünde yer alan "artırabilir" ifadesi, 7251 sayılı ve 22.07.2020 tarihli[67] HMK değişikliğinde[68] yerini "belirleyebilir" ifadesine bırakmış olup ilgili HMK değişikliği, belirsiz alacak davası açan davacıya ilgili HMK değişikliğinden önce olduğu gibi bir tercih hakkı sunmaktadır. Ayrıca, HMK m. 24/2 hükmüne göre, hiç kimse kendi lehine olan davayı açmaya veya hakkını talep etmeye zorlanamaz. Kesin talep sonucunu açıklamayan davacının, aynı dava konusuna ilişkin açılacak ikinci bir dava (kısmî dava olarak nitelendirilebilecek ek davanın) açamaması davacı tarafın sorumluluğundadır. Doktrindeki bu görüşe[69], çalışmamızda daha önce de belirttiğimiz üzere[70], belirsiz alacak davası, davanın açıldığı anda talep edilecek alacağın miktarının veya değerinin, davacı tarafından rakamsal olarak belirlenmesinin beklenemeyeceği veya imkânsız olması durumlarında, davacıya talebinin miktarını veya değerini yargılama sırasında karşı tarafın veya üçüncü kişinin vereceği bilgiler veya delillerin incelenmesinden sonra, hâkimin vereceği süre içinde belirleme imkânı tanıyan tam bir eda davası olarak tanımlamasına rağmen davacının kendi iradesi ile davanın gidişatını belirlediği bu durumda,

---

[67] RG. 28.07.2020, S. 31199.

[68] (Değişiklikten önceki kanun metni: Karşı tarafın verdiği bilgi veya tahkikat sonucu alacağın miktarı veya değerinin tam ve kesin olarak belirlenebilmesinin mümkün olduğu anda davacı, iddianın genişletilmesi yasağına tabi olmaksızın davanın başında belirtmiş olduğu talebini artırabilir.)
(Değişiklikten sonraki kanun metni: Karşı tarafın verdiği bilgi veya tahkikat sonucu alacağın miktarı veya değerinin tam ve kesin olarak belirlenebilmesi mümkün olduğunda hakim tarafından tahkikat sona ermeden verilecek iki haftalık kesin süre içinde davacı iddianın genişletilmesi yasağına tabi olmaksızın talebini tam ve kesin olarak belirleyebilir. Aksi takdirde dava talep sonucunda belirtilen miktar veya değer üzerinden görülüp karara bağlanır.)

[69] EROĞLU, s. 228.

[70] Bkz. yuk. I.

mahkeme harcının yatırılmamasından hareketle adil yargılanma hakkına dayandırarak ulaştığı bu görüşe katılmak mümkün değildir.

Kanımızca, doktrindeki beşinci görüş 7251 sayılı ve 22.07.2020 tarihli HMK değişikliğinden önce alacağın belirlenebilir hale gelmesine rağmen davacı tarafından daha sonra tam veya kısmî dava açılabileceğini ileri sürmesi nedeniyle, belirsiz alacak davasının hukukî niteliği itibariyle[71], belirsiz alacak davasının mantığına uymamaktadır.

Görüldüğü üzere, belirsiz alacak davasına ilişkin yargılama devam ederken aynı dava konusuna ilişkin açılacak ikinci bir davanın (kısmî dava olarak nitelendirilebilecek ek davanın) açılması durumunda veyahut açılmış bulunan belirsiz alacak davası niteliğindeki ilk davanın kesinleşmesi durumunda ise aynı dava konusuna ilişkin açılacak ikinci bir davanın açılması durumunda, doktrindeki katıldığımız altıncı görüş haricinde, sadece doktrindeki üçüncü görüş kısmen de olsa çözüm arayışı içindedir.

5. Çözüm Önerimiz

Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 107. maddesine ilişkin Adalet Komisyonu Gerekçesine[72] göre ve kural olarak, belirsiz alacak davasında davacı, iddianın genişletme yasağına tabi olmaksızın talebini sadece bir kez belirleyebilir[73]. Ancak bu durum, hak arama hürriyeti ve adil yargılanma hakkının zedelenebileceği ihtimalini akıllara getirmemelidir[74]. Kaldı ki, kısmî dava açan alacaklı, ilk derece yargılamasında HMK m. 176/2 hükmü gereği bir kez ıslah hakkını kullanmak zorunda olup, HMK m. 357/1 hükmü gereği istinaf yargılamasında ıslah hakkını kullanamayacaktır.

Zira, Yargıtay'ın bozma sebebi, davacının belirsiz alacak davasında, talep sonucunu rakamsal olarak belirlemesini sağlayan bir hususta eksiklik veya hatadan kaynaklanmışsa, bozma kararına uyan mahkeme, bu eksikliği gidereceği için, davacıya talebini tekrar belirleyebilmesi için süre vermelidir. Örneğin, talep sonucunun miktarını belirlemeye yönelik bilirkişi incelemesi yapılması

---

[71] Bkz. yuk. I. ve II., C.

[72] *"Şüphesiz, alacağın belirli hâle gelmesini müteakip ortaya çıkan yeni talep eksik belirtilmişse, bundan sonra yeni bir artırma isteği iddianın genişletilmesi yasağıyla karşılaşacaktır."*

[73] SİMİL, s. 277, 288. *"... HMK'nun 107. maddesinin gerekçesine göre, alacak belirli hale geldiğinde artırım, sadece bir kez yapılabilir. İkinci kez artırım yapılmak istenirse, iddianın genişletilmesi yasağı ile karşı karşıya kalınır."* (Yar. 9. HD, E.2016/13162, K.2020/1860, 11.02.2020, (UYAP Bilişim Sistemi).

[74] Doktrindeki bir görüşe göre, maddenin sevk amacına bakılır ise, alacağın miktar veya değerinin likit olarak belirlenmesinin mümkün olmadığı ya da objektif olarak imkânsız olduğu hallerde bu davanın açılmasına cevaz verilmekte, hukukî yarar görülmektedir. Keza, burada yargılama giderlerinden tasarruf etmek şeklinde ekonomik yararı ön planda tutan ve dava dışı bıraktığı kısım için derdest davada sondaj faaliyeti yürüten kısmî davanın davacısı da yoktur. Usûlün yasakları ve sert teksif ilkesi ile belirsiz alacak davasının davacısını baş başa bırakmak, yargılamanın ne maddî hakikata ulaşmak ne de etkin hukukî korumayı sağlamak amacıyla bağdaşır. Şu halde, örneğin ek bilirkişi raporuyla alacak miktarı artmış ise, bu yeni miktar üzerinden de artırma talebine, ıslaha veya karşı tarafın rızasına gerek kalmaksızın imkân tanınması isabetli olurdu (KİRAZ, s. 17).

gerekirken, yapılmamış ise veya üçüncü kişilerdeki belgenin ibrazının sağlanması gerekirken, sağlanmamış ve hüküm bu nedenle bozulmuş ise bozma kararına uyulması durumunda davacı ancak söz konusu eksiklikler giderildikten sonra talebini belirleyebileceği için, davacıya tekrar süre verilmesi gerekmektedir[75].

İstinaf yargılamasında vakıa incelemesi yapılabileceği, ilk derece mahkemesinde usulüne uygun olarak gösterildiği halde incelenmeden reddedilen deliller ile mücbir sebeple daha önce gösterilmesine olanak bulunmayan delillere istinafta dayanılabileceği, tanıkların yeniden dinlenebileceği, bilirkişiden yeni veya ek rapor alınabileceği dikkate alındığında[76], hâkimin, davacıya, talebini belirlemesi için süre vermesi gerekir. Belirsiz alacak davasında, davacı talep sonucunu yargılama sırasında belirlemektedir, yoksa değiştirip, genişletmemektedir. Bu nedenle, hâkimin davacıya tekrar süre vermesi, istinaf yargılamasında davacının, talep sonucunu değiştirdiği veya genişlettiği anlamına gelmeyeceği için, Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 357. maddesinin 1. fıkrasına da aykırılık teşkil etmeyecektir[77].

---

[75] SİMİL, s. 289. *"... Fazla çalışma ve hafta tatili alacaklarının belirsiz alacak davasına konu edilebilecek nitelikte oldukları ve somut davanın belirsiz alacak davası olarak açıldığı, ayrıca davacı vekilince 04.02.2019 tarihli talep arttırım dilekçesi ile anılan alacaklar yönünden miktar arttırımında bulunulduğu anlaşılmaktadır. 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 107/2. maddesi gereğince yapılan talep arttırımının ıslah olarak nitelendirilip bozma sonrası ıslah yapılamayacağı gerekçesiyle dilekçenin dikkate alınmaması hatalı olup bozmayı gerektirmiştir."* (Yar. 22. HD, E.2019/4438, K.2019/12346, 30.05.2019, (UYAP Bilişim Sistemi).

[76] Doktrindeki katılamadığımız bir görüşe göre, belirsiz alacak davasında (örneğin, dava konusunun artırılmasından sonra yeniden alınan bilirkişi raporunda alacağın daha yüksek çıkmasında olduğu üzere) şartların elvermesi halinde talep konusunun ikinci (ve hatta daha fazla) kez artırılabilmesi mümkündür. (YILMAZ, s. 2471). Oysa ki, belirsiz alacak davasında, davacı sadece bir kez talep sonucunun belirlenmesi için değerlendirme yapabileceği ve rakamsal olarak bunu belirleyebileceği için, her bilirkişi incelemesinden sonra talep sonucunu yeniden belirleyebilme imkânına sahip değildir. Belirsiz alacak davasında, davacı sadece bir kez talep sonucunun belirlenmesi için değerlendirme yapabileceği ve rakamsal olarak bunu belirleyebileceği için, her bilirkişi incelemesinden sonra talep sonucunu yeniden belirleyebilme imkânına sahip değildir. (PEKCANITEZ, s. 52; SİMİL, s. 283, 284).

[77] SİMİL, s. 290, 291; GÖZÜTOK/ALBAYRAK, s. 172. *"... Antalya Bölge Adliye Mahkemesince alınan ek bilirkişi raporu ve tüm dosya kapsamına göre, davalının davacı şirkette uzun bir süre makine mühendisi olarak çalıştığı, taraflar arasında görülen Denizli 3. İş Mahkemesinin 2014/4.6 Esas sayılı dosyasında dinlenen tanık beyanlarına göre üretimi yapılan ekipmanların tasarımlarının davacı şirket temsilcisi Abdullah Ç. tarafından çizimlerin ise davalı Engin B. tarafından yapıldığı, davalının ürünlerin tasarım ve çizimlerini tek başına yaptığı şeklindeki savunmasının doğru olmadığı, davalının davacı şirkette yaptığı bu iş karşılığı ücret aldığı ve bu işlemleri davacı şirket adına yaptığı, çalıştığı süre zarfında yapılan üretim bilgi ve modellerini bilgisayarına yüklediği ve işten ayrılırken yanında götürdüğü, davalının davacı şirketten ayrıldıktan sonra üretimi yapılan ürünlerin teknik resimlerinin hazırlanması için hiç bir emek ve çaba sarf etmeden her hangi bir katkı sağlamadan, yeni bir iş yeri açarak davacıya ait tasarım ve üretimlerini direk kullanarak üretim ve akabinde satış yapması eyleminin 6102 sayılı TTK'nın 54 ve 55/1-c maddesi gereğince haksız rekabet oluşturduğu, davalının dönem içi hasılatın 2.052.932,80 TL, dönem kar/zararın 354.983,38 TL ve elde ettiği hasılatın 81.531,46 TL olduğu, davalının net karının ise 14.098,03 TL olduğu, 6100 sayılı HMK'nın 357/1 maddesi gereğince*

Yargıtay'ın bozma sebebi, davacının belirsiz alacak davasında, talep sonucunu rakamsal olarak belirlemesini sağlayan bir hususiaki eksiklik veya hatadan kaynaklanmışsa (örneğin, talep sonucunun miktarını belirlemeye yönelik bilirkişi incelemesi yapılması gerekirken, yapılmamış ise) veya istinaf yargılaması sırasında bilirkişiden yeni veya ek rapor alınabileceği dikkate alındığında, hâkimin, davacıya, talebini belirlemesi için süre vermesi gerekir. Buna ilişkin uygulamada, uyuşmazlığın karara en yakın tarihli bilirkişi raporu ile tespit edilebileceğinden hareketle belirsiz alacak davası şeklinde açılabilecek tenkis[78], adi ortaklığın tasfiyesi[79], yasal mal rejiminin tasfiyesi[80], ayrılma

---

Bölge Adliye Mahkemesi Hukuk Dairelerinde davanın ıslahının istenemeyeceği belirtilmiş olmasına rağmen davanın 6100 sayılı HMK'nın 107 maddesi gereğince belirsiz alacak davası olarak açılması nedeniyle Bölge Adliye Mahkemesinde 6100 sayılı HMK'nın 107/2 maddesi gereğince talep arttırma dilekçesinin sunulabileceği, dolayısıyla davacı vekilinin sunduğu 08/03/2018 tarihli dilekçesinin 6100 sayılı HMK'nın 107/2 maddesi gereğince talep arttırma dilekçesi olarak kabul edilebileceği gerekçesi ile davacı vekilinin ilk derece mahkemesi kararına ilişkin istinaf başvurusunun esastan kabulüne, Denizli Asliye Ticaret Mahkemesi'nin 06/10/2016 tarih ve 2014/1202 Esas, 2016/722 Karar sayılı kararının kaldırılmasına, davanın kısmen kabul kısmen reddine, 14.098,03 TL maddi tazminatın dava tarihi olan 15/09/2014 tarihinden itibaren işleyecek avans faizi ile birlikte davalıdan alınarak davacıya verilmesine ve fazlaya ilişkin talebin reddine karar verilmiştir. Karar, davacı ve katılma yolu ile davalı vekili tarafından temyiz edilmiştir.

1- HMK'nın 6763 sayılı Kanunun 42. maddesi ile değişik 362/1-a maddesi hükmüne göre, Bölge Adliye Mahkemelerinin miktar veya değeri 40.000,00 TL'yi geçmeyen davalara ilişkin verdiği kararlar aleyhine temyiz yoluna başvurulamaz. Bu miktar, HMK'nın Ek 1. maddesi uyarınca, Bölge Adliye Mahkemesince verilen hüküm tarihi itibarile 41.530 TL'dir. Davada davalı aleyhine hükmedilen tazminat tutarı 14.098,03 TL olup yukarıda anılan madde hükmüne göre temyiz sınırının altında kaldığı anlaşılmaktadır. HMK'nın 366. maddesi delaletiyle kıyasen uygulanması gereken aynı kanunun 346/2. maddesi hükmü uyarınca, kesin olan kararların temyiz istemleri hakkında Bölge Adliye Mahkemesince bir karar verilmesi gerekmekle birlikte, Yargıtay tarafından da bu yolda karar verilebileceğinden, davacı vekilinin kesin olan karara yönelik temyiz isteminin reddine karar verilmesi gerekmiştir.

2- İlk Derece Mahkemesince verilen karara yönelik olarak davacı tarafından yapılan istinaf başvurusu üzerine HMK'nın 355 vd. maddeleri kapsamında yöntemince yapılan inceleme sonucunda Bölge Adliye Mahkemesince esastan verilen nihai kararda, dosya kapsamına göre saptanan somut uyuşmazlık bakımından uygulanması gereken hukuk kurallarına aykırı bir yön olmadığı gibi HMK'nın 369/1. ve 371. maddelerinin uygulanmasını gerektirici nedenlerin de bulunmamasına göre usul ve yasaya uygun Bölge Adliye Mahkemesi kararının onanmasına karar vermek gerekmiştir." (Yar. 11. HD, E.2018/1989, K.2019/3491, 07.05.2019, (İçtihat Bülteni).

[78] *"...tenkis hesabının usulünce yapılması, sabit tenkis oranının belirlenmesi, dava konusu taşınmazların karar tarihindeki veya karar tarihine en yakın tarihteki rayice göre değerlerinin keşfen saptanması ve bu değerlerin sabit tenkis oranıyla çarpımından bulunacak naktin usuli kazanılmış haklar gözetilerek ödetilmesine karar verilmesi gerekirken eksik inceleme ve yanılgılı değerlendirme ile yazılı şekilde hüküm tesisi doğru değildir."* (Yar. 1. HD, E.2019/106, K.2020/3915, 09.09.2020, (UYAP Bilişim Sistemi).

[79] *"... mahkemece; önceki bozma ilamında da belirtildiği üzere, öncelikle ortaklığın tasfiyesi için ortaklığın sona erdiği tarih itibariyle, ortaklığın harcamalarıyla ilgili yönetici ortak olan davalıdan hesap istenmeli, hesap listesinin verilmemesi halinde yönetici ortağın hesap vermekten kaçındığı kabul edilmeli, hesap listesinin üzerinde uyuşmazlık çıkması halinde taraflardan delilleri sorularak toplanmalı, ortaklığa ait tüm gelir gider hesabı çıkarılmalı, ortaklığın tüm aktif ve pasifi kesin olarak belirlenmelidir. Ortaklığın malvarlığına ilişkin, dava konusu ortaklığın malvarlığını oluşturan demirbaşların karar tarihine en yakın tarih itibariyle değeri belirlenmeli, sonra satış ve*

akçesinin tahsili[81], geçit hakkının kurulmasına dayalı geçit bedelinin belirlenmesi[82], trafik kazasından kaynaklı tazminat[83] ve arsa payı karşılığı inşaat sözleşmesine dayalı eksik iş bedelinin tahsili[84] davalarında, belirtilen durumların mevcudiyeti halinde, Yargıtay'ın bozma kararından sonra veya istinaf

---

nakde çevirme işlemleri yapılmalıdır." (Yar. 3. HD, E.2019/5780, K.2020/2362 K., 16.03.2020, (UYAP Bilişim Sistemi).

[80] *"... Mal rejiminin sona erdiği sırada mevcut olan edinilmiş mallar tasfiye edilir (TMK mad. 235/1). Eşlere ait kişisel ve edinilmiş mallar, mal rejiminin sonra ermesi anındaki durumlarına (nitelik, seviye, aşama vs) göre değerlendirilir (TMK mad. 228/1). Bu malların, kural olarak tasfiye anındaki (TMK mad. 227/1 ve 235/1), sürüm (rayiç) değerleri (TMK mad. 232, 239/1) hesaba katılır. Yargıtay ve Dairemizin uygulamalarına göre, tasfiye tarihi karar tarihidir. Mahkemece, tasfiye konusu malın karara en yakın tarihteki sürüm değeri belirlenmelidir.*

Tüm dosya kapsamı birlikte değerlendirildiğinde, Mahkemece tasfiyeye konu taşınmazla ilgili artık değere katılma alacağı hesabı yapılırken, taşınmazın karar tarihine en yakın tarihteki sürüm (rayiç) değeri esas alınarak, taleple bağlılık kuralı da gözetilmek suretiyle katılma alacağına hükmedilmesi gerekirken, hatalı değerlendirme ile taşınmazın karar tarihinden uzun süre öncesine ait olan 2015 yılı Şubat ayı sürüm değerinin dikkate alınması doğru olmamıştır." (Yar. 8. HD, E.2019/3073, K.2019/6573, 27.06.2019, (UYAP Bilişim Sistemi).

[81] *"... Ortak şirketten ayrıldığı takdirde, esas sermaye payının gerçek değerine uyan ayrılma akçesini isteme hakkına sahiptir. Mahkemece tesis edilen karar, inşai nitelikte olup, karar tarihi itibariyle hüküm ve sonuç doğuracağından Dairemizin yerleşik içtihatlarına göre, ortaklıktan çıkma payının, karar tarihine en yakın tarih itibariyle şirketin mal varlığının gerçek değeri saptanarak buna göre belirlenmesi gerekmektedir."* (Yar. 11. HD, E.2018/648, K.2019/6161, 03.10.2019, (UYAP Bilişim Sistemi).

[82] *"... Geçit hakkının kurulması istemli bu davada fedakarlığın denkleştirilmesi ilkesi gereği hüküm altına alınacak geçit bedelinin karar tarihine en yakın rayiç bedele göre belirlenmesi gerekmektedir.*

Somut olaya gelince; geçit hakkı bedelinin 04.07.2014 tarihinde yapılan keşif ile belirlenmiş olduğu anlaşılmakla, keşif tarihinden temyiz inceleme tarihine kadar geçen sürede paranın satın alma gücünde azalma meydana geldiğinden fedakarlığın denkleştirilmesi ilkesi gereği mahkemece, bilirkişi heyetinden ek rapor alınarak geçit hakkı tesis edilen yerin, karar tarihine en yakın tarih itibariyle rayiç değerinin belirlenmesi ve bu bedelin depo edilmesine karar verilmesi gerektiğinden hükmün bozulması gerekmiştir." (Yar. 14. HD, E.2019/186, K.2019/6774, 17.10.2019, (UYAP Bilişim Sistemi).

[83] *"... Ödeme tarihindeki verilere göre hesaplama yönteminin uygulanma şekli şöyledir; dava tarihinden önce bir ödeme yapılmış ve karşılığında ibraname alınmış ise öncelikle ödeme tarihindeki veriler esas alınarak yapılacak hesaplamaya göre ödeme tarihi itibariyle yapılan ödemenin yeterli olup olmadığının belirlenecek, ödemenin yeterli bulunması halinde davanın ibra nedeni ile reddine karar verilecek, şayet, ödemenin yetersiz olduğu anlaşılırsa bu kez karar tarihine en yakın veriler dikkate alınarak tazminat hesaplanıp, zarar ve yararın denkleştirilmesi ilkesi gereğince davalı tarafından yapılan ödemeye hesaplamanın yapıldığı tarihe kadar geçen süre için işlemiş yasal faiz eklenerek hesaplanan tutardan mahsup edilecektir."* (Yar. 17. HD, E.2018/226, K.2019/12215, 19.12.2019, (UYAP Bilişim Sistemi).

[84] *"... 2- Dava, arsa payı karşılığı inşaat sözleşmesine dayalı eksik iş bedelinin tahsili istemine ilişkindir.*

Somut olayda mahkemece, taraflar arasında tanzim edilen sözleşme uyarınca tümü davacı arsa sahibine düşen ve dava konusu edilen blok yönünden eksik iş bedelinin tamamına hükmedilmesi yine, sözleşmedeki paylaşım oranı olan ½'sinin hüküm altına alınmış olması ve karara en yakın tarihteki iskan masrafları ile yapı ruhsatı yenileme masrafları toplamının eksik iş bedeline dahil edilmesi gerekirken, yalnızca 2009 yılına ait iskan harçları toplamının bu bedele eklenmesi doğru olmamıştır." (Yar. 23. HD, E.2016/2345, K.2018/4170, 13.09.2018, (UYAP Bilişim Sistemi).

aşamasında da, davacıya talebini belirlemesi için süre verilmesi gerektiği konusunda tereddüt etmemek gerekir.

Yargıtay İçtihadı Birleştirme Büyük Genel Kurulu'nun 06.05.2016, 2015/1 E. - 2016/2 K. sayılı Kararı'na[85] göre bozmadan sonra ıslah yapılamayacağı ve bu durumda, zamanaşımı ve hak düşürücü süre göze alınarak ek dava açılabileceği[86] öngörülmekteydi. Ancak, 7251 sayılı ve 22.07.2020 tarihli[87] HMK değişikliği ile birlikte HMK m. 177/2 hükmü[88] uyarınca, Yargıtay'ın bozma kararından veya bölge adliye mahkemesinin kaldırma kararından sonra dosya ilk derece mahkemesine gönderildiğinde, ilk derece mahkemesinin tahkikata ilişkin bir işlem yapması hâlinde tahkikat sona erinceye kadar da ıslah yapılabilecektir[89]. Bu açıdan, kısmî dava, belirsiz alacak davasına yakın bir konuma getirilmiştir. Belirsiz alacak davası açısından belirtilen durumların mevcudiyeti halinde, Yargıtay'ın bozma kararından sonra veya istinaf aşamasında da, davacıya talebini belirlemesi için süre verilmesi gerektiği konusundaki görüşümüzün sağlamlaştığını düşünmekteyiz.

---

[85] RG. 23.03.2017, S. 30016.

[86] *"... 6100 sayılı HMK'nun 177 ve Yargıtay İçtihadı Birleştirme Genel Kurulunun 06.05.2016 gün ve 2015/1 Esas - 2016/1 Karar sayılı kararına göre bozmadan sonra ıslah suretiyle talep sonucunun arttırılması mümkün olmayıp, fazlaya dair hakların ek dava açılmak suretiyle istenmesi gerekir."* (Yar. 5. HD, E.2019/7631, K.2020/2985, 20.02.2020, (UYAP Bilişim Sistemi).

[87] RG. 28.07.2020, S. 31199.

[88] (Değişiklikle gelen kanun metni: Yargıtayın bozma kararından veya bölge adliye mahkemesinin kaldırma kararından sonra dosya ilk derece mahkemesine gönderildiğinde, ilk derece mahkemesinin tahkikata ilişkin bir işlem yapması hâlinde tahkikat sona erinceye kadar da ıslah yapılabilir. Ancak bozma kararına uymakla ortaya çıkan hukuki durum ortadan kaldırılamaz.)

[89] *"... Mahkemece verilen ilk kararın özetle zararlandırıcı olayın iş kazası olup olmadığının Mahkemece ön sorun kabul edilerek değerlendirilmesi ve iş kazası olduğuna kanaat getirilmesi halinde davacının maddi ve manevi tazminat istemleri hakkında bir karar verilmesi gerektiği gerekçesi ile Dairemizce bozulduğu; bozma ilamına uyulmak sureti ile Mahkemece tahkikata dair işlemler tesis edildiği, bu doğrultuda davacı vekilinin maddi tazminat istemini 25.04.2016 tarihli ıslah dilekçesi ile arttırdığı ve Mahkemece ıslaha itibar edilerek maddi tazminatın belirlendiği; söz konusu ilamın Dairemizin 21.02.2019 tarih, 2018/159 Esas ve 2019/1217 Karar sayılı ilamı ile Yargıtay İçtihadı Birleştirme Büyük Genel Kurulunca alınan 06.05.2016 tarih ve 2015/1 Esas, 2016/1 Karar sayılı ilam doğrultusunda bozmadan sonra ıslah yapılamayacağı gerekçesi ile bozulduğu anlaşılmıştır. Akabinde Yerel Mahkeme her ne kadar Dairemizin Bozma ilamına uymuş ise de; 22.07.2020 yürürlük tarihli 7251 sayılı Kanun ile değişen 6100 sayılı HMK'nın 177/2.maddesi ile Yargıtayın bozma kararından sonra tahkikata ilişkin bir işlem yapılması halinde, tahkikat sona erinceye kadar da ıslah yapılabileceğine dair açık düzenleme yapıldığı gözetilerek, yukarıda açıklandığı üzere usulü kazanılmış hakkın istisnası niteliğindeki yasa değişikliği uyarınca karar verilmesi gerekliliği hasıl olmuştur.*
Mahkemece yapılacak iş; 22.07.2020 yürürlük tarihli 7251 sayılı Kanun ile değişen 6100 sayılı HMK'nın 177/2. maddesi doğrultusunda davacı tarafın 25.04.2016 tarihli maddi tazminat isteminin ıslahına değer verilerek hüküm tesis edilmesinden ibarettir." (Yar. 10. HD, E.2020/6889, K.2020/5292, 01.10.2020, (UYAP Bilişim Sistemi).

SONUÇ

Belirsiz alacak davası kısmî dava olmadığı gibi kısmî davanın bir türü de değildir[90]. Belirsiz alacak davası, davanın açıldığı anda talep edilecek alacağın miktarının veya değerinin, davacı tarafından rakamsal olarak belirlenmesinin kendisinden beklenemeyeceği veya bunun imkânsız olması durumlarında, davacıya talebinin miktarını veya değerini yargılama sırasında karşı tarafın veya üçüncü kişinin vereceği bilgiler veya delillerin incelenmesinden sonra, hâkimin vereceği süre içinde belirleme imkânı tanıyan tam bir eda davası olduğundan, derdestlik ve kesin hüküm de, davanın açıldığı andan itibaren sadece dilekçede belirtilen asgari tutarla sınırlı değil, belirsiz olan kısmın da dâhil olduğu tamamı bakımından sonuç doğurur. Başka bir ifadeyle, dava konusu, geçici talep sonucu ve belirsiz olan kısım bakımından değerlendirilecek ve taraflar, dava sebebi ve dava konusu (yani alacağın dilekçede belirtilen kısmı ve belirsiz kısmı dâhil olarak tamamı) bakımından bir ayniyet değerlendirmesine tabi tutulacaktır. Bu yüzden, belirsiz alacak davasında, kısmî dava niteliğinde bir ek dava açılması mümkün olmadığı gibi yargılama devam ederken aynı dava konusuna ilişkin açılacak ikinci bir davanın açılması durumunda derdestlik, açılmış bulunan belirsiz alacak davası niteliğindeki ilk davanın kesinleşmesi durumunda kesin hüküm engeli karşılaşılması gerekir.

Belirsiz alacak davasında davacının, iddianın genişletme yasağına tabi olmaksızın talebini kural olarak sadece bir kez belirleyebilmesi de hak arama hürriyeti ve adil yargılanma hakkının zedelenebileceği ihtimalini akıllara getirmemelidir. SEBEP? Benim aklıma geliyor. Çalışmamızda belirtilen durumların mevcudiyeti halinde, Yargıtay'ın bozma kararından sonra veya istinaf aşamasında da talep artırımı yapılabilecektir. Buna ilişkin uygulamada, uyuşmazlığın karara en yakın tarihli bilirkişi raporu ile tespit edilebileceğinden hareketle belirsiz alacak davası şeklinde açılabilecek davalarda, belirtilen durumların mevcudiyeti halinde, Yargıtay'ın bozma kararından sonra veya istinaf aşamasında da, davacıya talebini belirlemesi için süre verilmesi gerektiği konusunda tereddüt etmemek gerekir.

Son olarak, HMK m. 177/2 hükmünün değiştirilmiş hali ile Yargıtay'ın bozma kararından veya bölge adliye mahkemesinin kaldırma kararından sonra dosya ilk derece mahkemesine gönderildiğinde, ilk derece mahkemesinin tahkikata ilişkin bir işlem yapması hâlinde tahkikat sona erinceye kadar da ıslah yapılabilecektir. Bu açıdan, kısmî dava, belirsiz alacak davasına yakın bir konuma getirilmiş ve belirsiz alacak davası açısından belirtilen durumların mevcudiyeti halinde, Yargıtay'ın bozma kararından sonra veya istinaf aşamasında da, davacıya talebini belirlemesi için süre verilmesi gerektiği konusundaki görüşümüzün sağlamlaştığını düşünmekteyiz.

[90] SİMİL, s. 105.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.
Çıkar Çatışması: Yazar çıkar çatışması bildirmemiştir.
Finansal Destek: Yazar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Peer-review: Externally peer-reviewed.
Conflict of Interest: The author has no conflict of interest to declare.
Grant Support: The author declared that this study has received no financial support.

KAYNAKÇA / REFERENCES

AKİL, Cenk, **Kısmî Dava**, Yetkin Yayıncılık, Ankara, 2013.

ARSLAN, Ramazan/ YILMAZ, Ejder/ TAŞPINAR AYVAZ, Sema/ HANAĞASI, Emel, **Medenî Usul Hukuku**, Güncellenmiş ve 7251 sayılı Kanun Değişiklikleri İşlenmiş 6. Baskı, Yetkin Yayıncılık, Ankara, 2020.

ASLAN, Kudret/ AKYOL ASLAN, Leyla/ KİRAZ, Taylan Özgür, "Koşulları Oluşmadan Açılan Belirsiz Alacak Davasında Mahkemece Verilecek Karar", **DEÜHFD**, C. 16, Özel Sayı (Prof. Dr. Hakan Pekcanıtez'e Armağan), Y. 2014, s. 975-1024.

ATALI, Murat/ ERMENEK, İbrahim/ ERDOĞAN, Ersin, **Medenî Usûl Hukuku**, 3. Baskı, Yetkin Yayıncılık, Ankara, 2020.

AYAN, Serkan, **Zamanaşımın Durması ve Zamanaşımın Kesilmesi**, Adalet Yayınevi, Ankara, 2020.

BAHADIR, Zeynep, **Medenî Usûl Hukukunda Kısmî Karar**, Yetkin Yayıncılık, Ankara, 2018.

BAUMANN WEY, Sabine, **Die unbezifferte Forderungsklage nach Art. 85 ZPO**, Schulthess Verlag, Zürich, 2013.

BÖRÜ, Levent, **Dava Konusunun Devri**, Yetkin Yayıncılık, Ankara, 2012.

BUDAK, Ali Cem/ KARAASLAN, Varol, **Medenî Usul Hukuku, Genişletilmiş ve Gözden Geçirilmiş 4. Baskı**, Adalet Yayınevi, Ankara, 2020.

BUDAK, Ali Cem, "Belirsiz Alacak Davası", **Bankacılar Dergisi**, C. 24, Özel Sayı, Y. 2013, s. 82-86.

BULUT, Uğur, **Medenî Usûl Hukukunda Davaların Yığılması (Objektif Dava Birleşmesi)**, Adalet Yayınevi, Ankara, 2017.

DURAN, Osman, **Medeni Usul Hukukunda Taleple Bağlılık İlkesi**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2020.

ERCAN ÖZLER, Meltem, **Medenî Usûl Hukuku'nda Dava Konusu**, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2019.

ERDEM, Mehmet, **Özel Hukukta Zamanaşımı**, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2010.

ERMENEK, İbrahim, **Medenî Usul Hukukunda Davaların Birleştirilmesi ve Ayrılması**, Yetkin Yayıncılık, Ankara, 2014.

EROĞLU, Orhan, **Islah**, Güncelleştirilmiş ve Genişletilmiş 3. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2020.

GÖRGÜN, L. Şanal/ BÖRÜ, Levent/ TORAMAN, Barış/ KODAKOĞLU, Mehmet, **Medenî Usûl Hukuku**, 28.07.2020 tarih ve 7251 sayılı Kanunla Değiştirilmiş, Güncellenmiş 9. Baskı, Yetkin Yayıncılık, Ankara, 2020.

GÖZÜTOK, Zeki/ ALBAYRAK, Adem, **Alfabetik Medeni Usul El Kitabı**, Adalet Yayınevi, Ankara, 2020.

GUT, Nicolas, **Die unbezifferte Forderungsklage nach der Schweizerischen Zivilprozessordnung**, Helbing Lichtenhahn Verlag, Basel, 2014.

İYİLİKLİ, Ahmet Cahit, **Hukuk Yargılamasında Kesin Hüküm**, 2. Baskı, Yetkin Yayıncılık, Ankara, 2020.

KARAASLAN, Varol, "Belirsiz Alacak Davası/Kısmi Dava - Bir Madalyonun İki Yüzü Mü?", **YÜHFD**, C. VIII, Özel Sayı (Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nin Kuruluşunun 20. Yılı Armağanı), Y. 2016, s. 213-242.

KARAMERCAN, Fatih, "Islah Kurumunda Yargılama Giderine Vekalet Ücretinin Dâhil Edilip Edilemeyeceği ve Yargıtay'ın Tutumu", **İBD**, C. 87, S. 2013/3, s. 182-189.

KARSLI, Abdurrahim, **Medeni Muhakeme Hukuku**, Yenilenmiş ve Gözden Geçirilmiş 5. Baskı, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2020.

KIRTILOĞLU, S. Serhat, **Medeni Yargılama Hukukunda Değişiklik Davası**, Adalet Yayınevi, Ankara, 2014.

KİRAZ, Taylan Özgür, "Belirsiz Alacak Dâvası", **Çatı Dergisi**, S. 30, Y. 2012, s. 16-19.

KURTOĞLU, Bahar Tuna, **Die unbezifferte Forderungsklage Analyse, Problemstellungen und Lösungsansätze, bezogen auf das türkische, schweizerische und deutsche Recht**, Peter Lang Verlag, Berlin, 2019.

KURU, Baki/ AYDIN, Burak, **İstinaf Sistemine Göre Yazılmış Medenî Usul Hukuku**, 7251 sayılı Kanun Değişiklikleri İşlenmiş 4. Baskı, Yetkin Yayıncılık, Ankara, 2020.

MERİÇ, Nedim, **Medenî Yargılama Hukukunda Tasarruf İlkesi**, Yetkin Yayıncılık, Ankara, 2011.

ÖZÇELİK, Volkan, **Türk Medenî Usûl Hukukunda Taraflara Getirilme İlkesi**, Adalet Yayınevi, Ankara, 2020.

ÖZEKES, Muhammet/ BULUT, Uğur, "Kısmî ve Belirsiz Alacak Taleplerinde Islah Sorunu (Bir HGK Kararı Işığında İnceleme)", **MİHDER**, C. 13, S. 38, Y. 2017, s. 685-717.

ÖZKAYA-FERENDECİ, Hamide Özden, **Kesin Hükmün Objektif Sınırları**, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2009.

PEKCANITEZ, Hakan, **Belirsiz Alacak Davası (HMK m. 107)**, Yetkin Yayıncılık, Ankara, 2011.

PEKCANITEZ, Hakan, Pekcanıtez Usûl Medenî Usûl Hukuku, 15. Bası, C. II, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2017 (Kısaltma: **Pekcanıtez Usûl**).

SİMİL, Cemil, **Belirsiz Alacak Davası**, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2013.

TANRIVER, Süha, **Medenî Usûl Hukuku**, C. I, Tümüyle Gözden Geçirilmiş, Yenilenmiş ve Genişletilmiş 3. Bası, Yetkin Yayıncılık, Ankara, 2020.

TANRIVER, Süha, **Medenî Usul Hukukunda Derdestlik İtirazı**, Adalet Yayınevi, Ankara, 2007 (Kısaltma: **Derdestlik**).

YILMAZ, Ejder, **Hukuk Muhakemeleri Kanunu Şerhi**, Genişletilmiş 4. Baskı, C. 2, Yetkin Yayıncılık, Ankara, 2021.

YILMAZ, Ejder, **Islah**, Genişletilmiş 5. Baskı, Yetkin Yayıncılık, Ankara, 2021.